МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

УЧРЕЖДЕНИЕ ОБРАЗОВАНИЯ
«БАРАНОВИЧСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ»

СОДРУЖЕСТВО НАУК.
БАРАНОВИЧИ-2012

МАТЕРИАЛЫ
VIII МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ МОЛОДЫХ ИССЛЕДОВАТЕЛЕЙ

23-24 мая 2012 г.
г. Барановичи
Республика Беларусь

В 3 частях

Часть 3

Репозиторий БарГУ

Барановичи
РИО БарГУ
2012

УДК 001
ББК 72
С57

Рекомендовано к печати редакционно-издательским советом учреждения образования
«Барановичский государственный университет»

Р е ц е н з е н т ы:

Г. В. Марченко, кандидат педагогических наук, доцент, заведующий кафедрой педагогики
Горловского государственного педагогического института иностранных языков;
Г. Я. Житкевич, кандидат экономических наук, доцент, первый проректор учреждения образования
«Барановичский государственный университет»

Р е д а к ц и о н н а я к о л л е г и я:

А. В. Никишова (гл. ред.), *И. Я. Тучина* (отв. ред.), *В. А. Безуглая, Н. А. Егорова, О. И. Наранович, Ю. К. Калугин, З. Н. Кветко, В. И. Козел, А. В. Литвинский, Д. С. Лундышев, О. Н. Людвикевич, Т. М. Пучинская, Т. Е. Рафалович, А. А. Савко, А. А. Селезнёв, К. С. Тристень, Д. А. Ционенко*

Репозиторий БарГУ

С57 **Содружество наук. Барановичи-2012** [Текст] : материалы VIII Междунар. науч.-практ. конф. молодых исследователей, 23-24 мая 2012 г., г. Барановичи, Респ. Беларусь : в 3 ч. / М-во образования Респ. Беларусь, учреждение образования «Барановичский государственный университет» ; редкол. : А. В. Никишова (гл. ред.), И. Я. Тучина (отв. ред.) [и др.]. — Барановичи : РИО БарГУ, 2012. — Ч. 3. — 280, [2] с. : ил. — 113 экз.
ISBN 978-985-498-511-4
ISBN 978-985-498-514-5 (Часть 3)

Сборник содержит материалы, в которых нашли своё отражение результаты теоретических и практических исследований молодых учёных учреждений высшего образования Республики Беларусь и зарубежья. Освещаются актуальные проблемы общества в истории и на современном этапе, рассматриваются вопросы педагогики, психологии, методики преподавания иностранного языка, отражаются теоретико-методологические аспекты физической культуры, спорта, здорового образа жизни.

Издание представляет интерес для специалистов сферы образования, аспирантов и студентов.

Табл. 22. Рис. 18.

УДК 001
ББК 72

ISBN 978-985-498-511-4
ISBN 978-985-498-514-5 (Часть 3)

© Коллектив авторов, 2012
© БарГУ, 2012

Филиппенко О. С. Понятийный аппарат физики в средней школе 152
Цымбалюк Е. А. Взгляд работодателя на качество профессионального образования молодого специалиста — учителя музыки: программа социологического исследования 153
Чабурко О. О. Специфика ценностных ориентаций старших подростков с девиантным поведением 157
Шендрикова О. А. Об организации обучения высшей математике в техническом учреждении высшего образовангия при использовании информационных технологий 160
Шешко А. В., Борсук Л. И. Творческий подход в музыкальном воспитании учащихся как основа успешной профессиональной работы 163
Штанченко И. Г. Основные функции классного руководителя 165
Якобсон А. Д. Педагогические возможности труда в воспитании гуманного отношения к природе у дошкольников 167
Чуносава І. С. «Інтэграваная адукацыя» і «інклюзіўная адукацыя»: гульня слоў ці этапы развіцця сістэмы адукацыі? 169

12 ПСИХОЛОГИЯ

Бай Е. А. Психолого-педагогическая поддержка развития познавательной активности у младших дошкольников 172
Богдан Е. Г. Особенности выбора у современной молодёжи 175
Волколовская Д. В. Возрастная динамика страхов у детей дошкольного возраста 178
Гринко О. В. Социально-психологические детерминанты аддиктивного поведения подростков 181
Грицук О. В. Эмоции и когниции в системе познания 184
Дубовец О. К., Бабылёва О. Н. Взаимосвязь особенностей характера и социально-психологической адаптации подростков-курсантов минского суворовского военного училища 186
Жуковская Е. В. Жизненная перспектива как компонент психологического здоровья личности 188
Калинина Н. А. Психологическая готовность к профессиональной деятельности студентов-психологов 191
Каменко В. М. Психическое и психологическое здоровье 193
Полищук Ю. П. Психологическая культура личности 195
Попова Ю. В. Сравнительная характеристика коммуникативной толерантности студентов медицинских и немедицинских специальностей (на примере студентов ГрГМУ и БарГУ) 197
Пылишева И. А. Профессиональная культура слушателей в процессе переподготовки 199
Сальманович А. В. Формирование профессиональной мотивации будущих специалистов в процессе обучения 201
Сальников Ю. А. Психологическое сопровождение построения сбалансированной системы жизненных стратегий у юношей и девушек 204
Хвалько И. А. Психологическое здоровье личности 207
Чакова А. И. Особенности проявления защитных механизмов у юношества и взрослых 210
Шостак Л. А. Профессионально важные способности педагога-психолога 212
Яценко Т. Е. Психологическая компетентность и психологическая компетенция: теоретический анализ понятий 214

13 МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Акулич Ю. Е., Старокожева В. Ю. Преимущества использования интернет-технологий на занятиях по иностранному языку в учреждениях высшего образования 217
Бескровная О. А. Методы обучения иностранным языкам 219
Бояровская Е. Б. Явление переноса как помощник в изучении немецкого языка после английского 221
Васильева Л. Г., Шишковец Л. С. Обучение студентов БГАТУ иноязычной текстовой деятельности 223
Веренич Т. И., Дрибас Н. И. Обучение чтению текстов профессиональной направленности студентов педагогических специальностей 225
Гранос Т. С., Романовская О. Г. Ролевая игра как средство формирования коммуникативной компетенции обучающихся 227
Лазарчик И. А. К проблеме использования пословиц и поговорок как средств развития умений монологической речи учащихся: актуализация проблемы 229
Макар Ю. Ю. Гуманитарная культура преподавателя иностранного языка 230
Михайловская Е. Н. Креативные методы обучения в практике преподавания английского языка 233
Нигериш Е. А. Об актуальности разработки системы нетрадиционных уроков английского языка на основе интернет-технологий 235
Нигериш Е. А. Структура системы нетрадиционных уроков английского языка на основе интернет-технологий 237
Новикова В. А. О роли социокультурного компонента содержания иноязычного обучения в средней общеобразовательной школе 240
Осарчук А. В., Мясоед А. П. Комиксы как изобразительно-смысловые опоры для развития умений монологической речи 242
Панасевич А. С. Обучение иноязычной лексике студентов языковых специальностей с использованием модулей 244
Светличная Л. А., Ларченок Т. В. Обучение страноведению и культурологии с использованием метода проектов 246
Щурко Е. В. Непрерывность монологического высказывания 248

14 ФИЗИЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА, СПОРТ, ЗДОРОВЫЙ ОБРАЗ ЖИЗНИ

Амвросьева С. П., Гусева Е. А., Шаплов А. К. Изменение (реакция) нервных образований толстой кишки при физических нагрузках 251
Бутько А. В. Особенности организации процесса оздоровительной тренировки в детско-юношеском клубе физической подготовки 252
Вольский Д. И. Отношение студенческой молодёжи к здоровому образу жизни 255
Горешнякова Н. Н. Развитие технической подготовленности спортсменов-ориентировщиков на этапе начальной специализации 257
Гурина Р. В., Сотник Ж. Г. Особенности деятельности спортивно-оздоровительных клубов в Украине 260
Козыревский А. В. Физические упражнения как средство подготовки сотрудников пограничной службы к действиям в экстремальных условиях профессиональной деятельности 262
Лищук К. А. Развитие спортивного туризма земли Шлезвиг-Гольштейн 265

Репозиторий БарГУ

осознанным; труд в уголке природы использовался регулярно; трудовая деятельность систематически усложнялась), так и гигиеническим требованиям (труд был посильным; продолжительность труда соответствовала его характеру и возрасту детей; использовался инвентарь не игрушечный, а настоящий; орудия труда были абсолютно безопасны и соответствовали росту и силам ребёнка).

В процессе проведения формирующего этапа мы отметили, что дети стали более самостоятельны в связи с приобретением трудовых умений и навыков. Они охотно выполняли трудовые поручения, критически относились к результатам своей деятельности.

После формирующего эксперимента была повторно проведена диагностика уровня сформированности у детей умений и навыков гуманного обращения с объектами природы, которая помогла нам установить положительную динамику: на 25% увеличилось количество детей с высоким уровнем; на 15% — со средним уровнем.

Это соответственно привело к уменьшению количества детей с низким уровнем на 40%.

Таким образом, в ходе проведенного эмпирического исследования нами было установлено, что процесс формирования у дошкольников умений и навыков гуманного обращения с животными и растениями осуществляется эффективнее, если для реализации программных задач активно использовать трудовую деятельность в уголке природы, который должен быть правильно оборудован — без этого он становится витриной, которая мало используется в педагогическом процессе. В каждой возрастной группе должно быть два функциональных места — для выполнения трудовых операций и для хранения предметов ухода за обитателями уголка природы.

Список цитируемых источников

1. *Саморукова, П. Г.* Как знакомить дошкольников с природой / П. Г. Саморукова. — М. : Просвещение, 1978. — 223 с.
2. *Каменева, Л. А.* Как знакомить дошкольников с природой / Л. А. Каменева — М. : [б. и.], 1983. — 344 с.
3. *Деребо, С. Д.* Экологическая педагогика и психология / С. Д. Деребо, В. А. Ясвин. — Ростов н/Д : Феникс, 1996. — 480 с.
4. *Серебрякова, Т. А.* Экологическое образование в дошкольном возрасте : учеб. пособие для студентов высш. пед. учеб. заведений / Т. А. Серебрякова. — М. : Академия, 2006. — 208 с.

Материал поступил в редакцию 18.03.2012 г.

УДК 378 (476)

І. С. Чуносава
Установа адукацыі
«Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт»,
г. Баранавічы, Рэспубліка Беларусь

«ІНТЭГРАВАНАЯ АДУКАЦЫЯ» І «ІНКЛЮЗІУНАЯ АДУКАЦЫЯ»: ГУЛЬНЯ СЛОЎ ЦІ ЭТАПЫ РАЗВІЦЦЯ СІСТЭМЫ АДУКАЦЫІ?

Анатацыя: У артыкуле тлумачыцца сутнасць паняццяў «інтэграваная адукацыя» («інтэграванае навучанне і выхаванне») і «інклюзіўная адукацыя». Разглядаюцца канцэптуальныя асновы дадзеных педагагічных падыходаў, звязаных з навучаннем і выхаваннем дзяцей з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця.

Summary: The article explains the meaning of the concepts “integrated education” (“integrated education and upbringing”) and “inclusive education”. The article discusses conceptual basics of these pedagogical approaches concerning the education and upbringing of children with peculiarities of psycho-physical development.

Рэфармаванне сістэмы спецыяльнай адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь адбываецца ў накірунку актыўнага ўкаранення ідэй адукацыйнай інтэграцыі. У апошні час побач з тэрмінам «адукацыйная інтэграцыя» («інтэграванае навучанне і выхаванне») пачынае выкарыстоўвацца тэрмін «інклюзіўная адукацыя». Існуе неабходнасць патлумачыць сутнасць вышэйназваных педагагічных тэрмінаў, якія разглядаюцца як блізкія, але не тоесныя.

Інтэграцыя ў перакладзе з лацінскага — ‘аб’яднанне частак у адзінае цэлае’. У Кодэксе аб адукацыі (артыкул 267) адзначаецца, што інтэграванае навучанне і выхаванне — гэта арганізацыя спецыяльнай адукацыі, пры якой навучанне і выхаванне асоб з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця ажыццяўляецца адначасова з асобамі, якія не адносяцца да асоб з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця (АПФР).

Асновай арганізацыі сумеснага навучання і выхавання з’яўляецца прынцып роўных правоў і магчымасцей, стварэнне спецыяльных карэкцыйных умоў у наладжванні сувязей з соцыумам**,** дапамога і падтрымка ўсіх удзельнікаў адуацыйнага працэсу, прызнанне каштоўнасці чалавечай непаўторнасці, карэкцыйная накіраванасць навучання [5, с. 80].

Рэпазіторый БарДУ

Аднак на практыцы адукацыйную інтэграцыю можна разглядаць як выбарачнае перамяшчэнне вучняў з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця са спецыяльных навучальных устаноў у звычайныя агульнаадукацыйныя школы. Дадзены падыход прадугледжвае магчымасць навучання ў масавай школе толькі тых вучняў, якія здольны авалодаць агульным адукацыйным стандартам у прадугледжаны для дзяцей з нармальным развіццём тэрмін. Прынцыповую ролю адыгрывае патрабаванне, каб узровень псіхафізічнага і маўленчага развіцця «асобага» дзіцяці адпавядаў узроставай норме ці быў блізкі да яе [3, с. 85].

Інклюзіўная адукацыя — гэта наступная ступень развіцця адукацыі для дзяцей з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця, яна характарызуе сучасную адукацыйную палітыку ЗША і многіх краін Еўропы. Тэрмін «інклюзія» (ад англ. уключаць, мець у сваім складзе) адлюстроўвае больш глыбокія працэсы. Дзіцяці з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця прадстаўляецца права наведваць звычайную школу па месцы жыхарства, і для гэтага ствараецца неабходнае адаптаванае адукацыйнае асяроддзе, аказваюцца падтрымліваючыя паслугі. Усе вучні, незалежна ад віду, ступені, цяжкасці і характару парушэння праходзяць навучанне ў агульнаадукацыйным класе.

У аснове канцэпцыі інклюзіўнага навучання і выхавання ляжыць адмаўленне любога віду дыскрымінацыі і падкрэсліваецца права ўсіх дзяцей на атрыманне адукацыі. Калі інтэграцыя — гэта адукацыйная практыка, якая звязваецца з навучаннем і выхаваннем асоб з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця, то інклюзія дэкларуе ліквідацыю палавой, этнічнай, рэлігійнай і сацыяльна-эканамічнай дыскрымінацыі ў адносінах да права дзяцей на адукацыю.

Інклюзія — гэта працэс, накіраваны на ўлік разнастайнасці патрэб усіх вучняў (не толькі выключаных з працэсу адукацыі), іх задавальненне шляхам узрастання ўдзелу ў навучанні і ў жыцці культурных адзінстваў і калектываў, арыентацыя на змяншэнне маштабаў выключэння, якое адбываецца ў сферы адукацыі, забеспячэнне аднолькавага доступу да агульнага працэсу навучання [4,с. 9-10].

Такім чынам, інклюзіўны падыход грунтуецца на наступных каштоўнасцях і перакананнях :

1) прызнаннне права на адукацыю кожнага дзіцяці;

2) замацаванне права на атрыманне прафесійнай дапамогі ў працэсе адукацыі;

3) крытыка дыскрымінацыйных адносін і паводзін;

4) падрыхтоўка ўсіх людзей да жыцця ў інклюзіўным грамадстве, якому ўласціва талерантнасць і якое прымае разнастайнасць [1, с. 4-5].

Узнікненне тэрміна «інклюзіўная адукацыя» ў педагагічнай тэрміналогіі звязана з неабходнасцю размежаваць ці нават супрацьпаставіць паняцці «інклюзія» і «інтэграцыя». Адзначаецца, што інтэграванае навучанне і выхаванне вучняў з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця нярэдка прыводзіць да ізаляцыі дзяцей вышэйназванай катэгорыі, толькі ўжо ў межах агульнаадукацыйнай, а не спецыяльнай школы. Такое меркаванне ўзнікае ў сувязі з тым, што інтэграваная адукацыя ў залежнасці ад ступені ўключанасці (уцягнутасці) дзіцяці з АПФР у адукацыйны працэс можа прымаць розныя формы: поўная інтэграцыя, камбінаваная, частковая і часовая.

Увядзенне новага тэрміна для вызначэння адукацыйнай палітыкі ў адноснах да дзяцей з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця звязана з тым, што механічнае аб’яднанне ў адным класе дзяцей са звычайным і асобым развіццём не заўсёды прывозіць да паўнацэннага ўдзелу апошніх ў жыцці класа. Інклюзія ўяўляецца тэрмінам, які ў большай ступені адпавядае новаму погляду не толькі на адукацыю, але і на месца чалавека ў грамадстве [2, с. 35].

Прааналізаваўшы змест і сутнасць паняццяў «адукацыйная інтэграцыя» і «інклюзіўная адукацыя», адзначым наступнае:

– па-першае, інклюзія — тэрмін, які абазначае больш шырокае паняцце, таму што звязаны з правам на адукацыю не толькі катэгорыі дзяцей з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця, але і іншых сацыяльных груп;

– па-другое, інклюзіўнае навучанне і выхаванне накіравана на рэалізацыю магчымасці навучання ў агульнаадукацыйнай установе адукацыі абсалютна для ўсіх дзяцей, незалежна ад ступені іх псіхафізічнага
і маўленчага развіцця.

Аднак абедзве вышэйназваныя адукацыйныя палітыкі грунтуюцца на гуманістычных пазіцыях, таму неабходна прызнаць, што інклюзіўнае навучанне і выхаванне — гэта наступны эвалюцыйны крок развіцця сістэмы адукацыі ў адносінах для дзяцей з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця, якому папярэднічае этап адукацыйнай інтэграцыі.

Асэнсаваннне дыферэнцыяцыі паняццяў азначае неабходнасць разумення рэалізацыі розных падыходаў да падрыхтоўкі будучых педагогаў да работы ў новых умовах. Так, інтэграванае навучанне і выхаванне разлічана на ўцягнутасць у навучальны працэс масавай установы адукацыі дзяцей з так названай «лёгкай» ступенню парушэння (якія слаба чуюць, слаба бачаць, маюць цяжкія парушэнні маўлення, пры якіх разлад камунікатыўнага боку выражаны нязначна, дзеці з цяжкасцямі ў навучанні). Якаснае ажыццяўленне працэсу інтэграванага навучання і выхавання прадугледжвае неабходнасць наяўнасці ў педагогаў комплексу ведаў пра спецыфічныя заканамернасці развіцця «асобых» дзяцей; разуменне адметнасці вучняў розных назалагічных груп; здольнасць улічваць індывідуальныя

Рэпазіторый БарДУ

характарыстыкі псіхічнага стану кожнага дзіцяці; уменне адаптаваць метады, сродкі, формы навучання і выхавання адносна спецыфічных псіхафізічных і індывідуальных асаблівасцей навучэнцаў; гатоўнасць вырашаць задачы аптымізацыі міжасобасных адносін у інтэграваным класе і ўзаемадзейнічаць з псіхолага-педагагічнай службай установы адукацыі; авалоданне навыкамі кансультавання дзяцей і іх бацькоў па пытаннях аказання карэкцыйнай дапамогі; уменне асэнсоўваць, ацэньваць і ўдасканальваць вынікі педагагічнай дзейнасці ў адносінах да дзяцей з АПФР і іх равеснікаў з нармальным развіццём; эмацыянальна прымаць дзяцей з адметнасцямі псіхафізічнага развіцця і актыўна ўключаць іх у вучэбна-выхаваўчы працэс у масавай школе.

У сваю чаргу інклюзіўная адукацыя накіравана на аказанне адукацыйных паслуг з улікам усёй разнастайнасці навучальных груп дзяцей, дае магчымасць навучання вучням незалежна ад віду, ступені, цяжкасці і характару парушэння, а таксама палавой, этнічнай, рэлігійнай і сацыяльна-эканамічнай прыналежнасці. Такім чынам, комплекс кампетэнцый будучых педагогаў, падрыхтаваных да работы ў інклюзіўнай установе адукацыі, павінен быць пашыраны адносна ўсіх структурных кампанентаў педагагічнай дзейнасці (на кагнітыўным, канструктыўна-арганізатарскім, камунікатыўным, рэфлексіўным і сацыяльна-асобасным узроўнях). Будучым настаўнікам неабходна разуменне спецыфікі менталітэту розных этнасаў і рэлігій; уменне прыстасоўваць метады навучання да індывідуальных характарыстык і здольнасцей кожнага дзіцяці; гатоўнасць наладжваць і рэгуляваць узаемаадносіны паміж вучнямі, якія належаць да розных этнічных, рэлігійных і сацыяльных груп; уменне вызначаць моцныя і слабыя бакі ажыццяўлення прафесійнай дзейнасці з улікам навучання і выхавання ў класе вучняў вышэйназваных катэгорый; станоўча і талерантна адносіцца да кожнага дзіцяці.

Спіс цытаваных крыніц

1. Ресурсные материалы по вопросам инклюзивного образования и образования для устойчивого развития Международное бюро просвещения ЮНЕСКО [Электронный ресурс] / Научно-методическое и кадровое обеспечение развития инклюзивного образования. — Режим доступа: http: www/ http://www.ibe.unesco.org. — Дата доступа: 23.02.2012. — Загл. с экрана.
2. *Лауткина, С. В.* Основы коррекционной педагогики : курс лекций / авт.-сост. С. В. Лауткина. — Витебск : ВГУ им. П. М. Машерова, 2008. — 211 с.
3. *Варёнава, Т. В.* Теория и практика коррекционной педагогики : учеб. пособие / Т. В. Варёнова. — Минск : Асар, 2003. — 285 с.
4. Инклюзивное образование: путь в будущее [Электронный ресурс] : материалы Междунар. конф. по образованию 25—28 нояб. 2008 года. — Женева : [б. и.]. — Режим доступа: http: www/ http://www.ibe.unesco.org. — Дата доступа: 23.02.2012. — Загл. с экрана.
5. *Хитрюк, В. В.* Основы дефектологии / В. В. Хитрюк. — Минск : Изд-во Гревцова, 2009. — 280 с.

Материал поступил в редакцию 20.03.2012 г.

Репозиторий БарГУ